

prof. dr hab. Janusz Stanecki
Akademia Muzyczna
imienia Feliksa Nowowiejskiego
w Bydgoszczy

Bydgoszcz, 22. 03. 2020.

R E C E N Z J A

**pracy doktorskiej w przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuk muzycznych,
dyscyplinie artystycznej dyrygentura mgr. Krzysztofa Dudzika**

Zleceniodawca: Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu

Zlecenie podjęte w związku z Uchwałami Rady Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu z dnia 17. 01. 2018 – nr 41/IV/2017/2018 i nr 43/IV/2017/2018 w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego dla mgr. Krzysztofa Dudzika oraz powołania mojej osoby jako recenzenta (pismo Dziekana Wydziału z dnia 23. 01. 2018.). Promotor: dr hab. Jan Borowski – prof. AM w Poznaniu.

Dane o kandydacie:

Magister Krzysztof Dudzik ukończył w roku 2010 studia magisterskie na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, prowadzonym przez Wydział Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Dyplomy magisterskie uzyskał w dwóch specjalnościach: Edukacja muzyczna i przedmioty teoretyczno – muzyczne, z wynikiem bardzo dobrym oraz Dyrygentura chóralna i przedmioty teoretyczno – muzyczne, z wynikiem celującym (klasa dyrygowania prof. Jana Wojtachy). W czasie studiów i po ich zakończeniu był śpiewakiem dwóch zespołów : Chóru Kameralnego Akademii Muzycznej w Katowicach (dyrygent – prof. Czesław Freund) oraz Zespołu Wokalnego Contento Core (dyrygent – dr Maria Piotrowska – Bogalecka).

Po studiach podjął pracę zawodową jako nauczyciel w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Rudzie Śląskiej (2010/2011), IV Liceum Ogólnokształcącym w Chorzowie (2010 – 2014) oraz Kolegium Nauczycielskim w Bytomiu (2010 – 2015, również jako chórmistrz).

Od roku 2012 zatrudniony jest jako nauczyciel w Zespole Szkół Muzycznych I i II stopnia w Rudzie Śląskiej (kształcenie słuchu, chór dziecięcy, chór młodzieżowy, dyrygowanie – fakultet) a od roku 2013 w Akademii Muzycznej w Katowicach (dyrygowanie, metodyka prowadzenia zespołów, Chór Kameralny AM – 2014 – 2018).

W roku 2006 K. Dudzik założył Chór Kameralny Batitudo, który prowadzi do dnia dzisiejszego.

Z zespołami chóralnymi ZSM I i II stopnia w Rudzie Śl., Akademii Muzycznej w Katowicach oraz Chórem Batitudo doktorant wystąpił podczas dużej liczby koncertów oraz zdobył wiele nagród i wyróżnień na krajowych i międzynarodowych konkursach chóralnych. Bogata jest także działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna mgr. Krzysztofa Dudzika.

Przystawiona dokumentacja została właściwie opracowana w zakresie formalnego układu materiału, stanowiącego podstawę do opiniotwórczej recenzji.

Ocena pracy doktorskiej

Dzieło artystyczne - płyty CD oraz DVD

Dzieło artystyczne stanowi **Pasja według świętego Marka na chór mieszany, baryton i recytatora Henryka Jana Batora** (czas trwania 48'43"), której to **prawykonanie** odbyło się w dniu 11. marca 2018 roku w Kościele pw. św. Marii Magdaleny w Tychach w ramach przewodu doktorskiego mgr. Krzysztofa Dudzika. Koncert został utrwalony na dwóch nośnikach elektronicznych – płycie CD oraz płycie DVD, załączonych do pracy pisemnej jako główna część pracy doktorskiej.

Wykonawcami koncertu byli:

- Chór Kameralny Akademii Muzycznej w Katowicach
- Maciej Gorczyczyński – baryton
- ks. Paweł Sobierajski – recytator

Całość przygotował i poprowadził doktorant. Realizatorem nagrania był Kordian Gojowy.

Jako recenzent byłem obecny podczas koncertu. Swoje wnioski formułuję więc głównie na podstawie moich notatek z koncertu.

Pasja wg św. Marka H. J. Batora to niezwykle dzieło, ukazujące wielkość myśli kompozytorskiej jego autora, niesamowite zrozumienie aparatu wykonawczego jakim jest tu chór mieszany a cappella, wielką spójność całości (łącznie z partiami barytonu i recytatora), sposób „ wejścia „, kompozytora w treść tekstu Ewangelii wg św. Marka i przełożenie go na adekwatne do przebiegu zdarzeń środki wyrazu.

Utwór stawia bardzo duże wymagania wobec wszystkich wykonawców, szczególnie zaś dla chóru, który prowadzi całość narracji dzieła, operując często niezwykle trudnymi przebiegami we wszystkich głosach. Zespół chóralny musi być bardzo skupiony, by akcja dramatyczna zachowała spójność i nie zatrzymała się w relacjach chór – solista – chór - narrator.

Największe wyzwanie kompozytor dzieła postawił dyrygentowi od którego zależy powodzenie całości wykonania. Powinien on właściwie zrozumieć intencję twórcy dzieła, wniknąć w jego głęboką duchowość zawartą w poszczególnych jego fragmentach. Moim zdaniem – Krzysztof Dudzik stał się zakomitym realizatorem prawykonania Pasji H. J. Batora tworząc niezwykłą kreację artystyczną i umiejętnie przenosząc ją na wszystkich wykonawców dzieła.

Znakomite zrozumienie przesłania kompozytora oraz formy utworu, spójność

koncepcji wykonawczej, bezbłędne poporowadzenia niezwykle długich i trudnych wykonawczo partii utworu, bardzo dobra płynność narracji, spokój i opanowanie dyrygenta w najtrudniejszych fragmentach dzieła, bardzo dobra technika dyrygencka oraz niezwykła muzykalność mgr. Krzysztofa Dudzika – tak pokrótce można by scharakteryzować artystyczne walory doktoranta.

Bardzo dobre wyczucie mniejszych i większych kulminacji w utworze, podkreślanie ważnych słów i zdań, m.in. w taktach: 13 – 15, 21 – 25, 31 – 33, 125 – 128 i 141 – 154 i 163 – 168, 216 – 219, 248 – 250, 293 – 301, 315 – 334, 343 – 367, 379 – 385, 390 – 393, 411 – 445, 529 – 532, 541 – 545, 558 – 575.

Świetna realizacja utworu poprzez właściwe użycie pauz generalnych lub fragmentów recytowanych, m.in. w taktach: 106, 140, 161, 169, 201, 215, 235, 277, 307, 321, 342 – 343!, 368, 469 – 470!, 493 i 505.

Bardzo sprawna kontynuacja utworu po pauzach poprzez bardzo profesjonalne użycie kamertonów przez zespół chórally. Znakomite kreacje artystyczne solistów – barytona (bezproblemowo operującego również kamertonem) i recytatora. Obaj panowie stanowili razem z chórem niezwykle spójny organizm, co znacząco przyczyniło się do sukcesu całości wykonania.

Brzmienie Chóru Kameralnego AM w Katowicach oraz jego technika wokalna – zachwycali! Wyczuwało się wielką symbiozę między dyrygentem a zespołem chórallym.

W tym miejscu autor recenzji chciałby wyrazić wielki żal, że był to jeden z ostatnich koncertów tego znakomitego zespołu w jego dwudziestoletniej historii. Został on założony przez nieodżałowanej pamięci Profesora Czesława Freunda – wspaniałego Człowieka i Dyrygenta. Jak podano bowiem w notce o Chórze w Opisie dzieła artystycznego – zespół zakończył działalność w czerwcu roku 2018!

11.marca 2018 roku byliśmy wszyscy, łącznie z licznie zgromadzoną publicznością, świadkami niezwykłego wydarzenia artystycznego. Prawykonanie Pasji wg św. Marka H. J. Batora stało na najwyższym poziomie artystycznym. Jego rezultatem było bardzo wyczuwalne zadowolenie samego kompozytora jak i wszystkich wykonawców oraz długie, niemilkące owacje.

Krzysztof Dudzik udowodnił, że jest znakomitym artystą, potrafiącym świetnie zinterpretować wykonawczo bardzo trudny utwór i wniknąć w jego treść. Doktorant dał temu wyraz również w Opisie dzieła artystycznego.

Opis dzieła artystycznego

Rozprawa pt. **Pasja według świętego Marka Henryka Jana Batora. Wizja kompozytora w interpretacji dyrygenta** stanowi integralną część pracy doktorskiej mgr. Krzysztofa Dudzika, w pełni nawiązując do zaprezentowanego dzieła artystycznego. Praca pisemna ujmuje temat w sposób niezwykle szczegółowy oraz nowatorski. Jej układ jest logiczny oraz przejrzysty. Autor podzielił ją na cztery rozdziały, uzasadniając ten podział we wstępie. Całość pracy wieńczy bogata Bibliografia oraz Aneksy. Załączona została również partytura dzieła H. J. Batora.

Rozdział I – Męka Pańska w twórczości kompozytorów polskich w XXI wieku stanowi niezwykle kompendium wiedzy o utworach pasyjnych, powstałych w Polsce w ostatnim dwudziestolecu. Autor dotarł do partytur poszczególnych utworów (niektóre z nich czekają jeszcze na pierwsze wykonanie). K. Dudzik przedstawia wypowiedzi niektórych twórców tych dzieł artystycznych. Na uwagę zasługuje wykorzystanie znaczącej monografii autorstwa Elżbiety Szczurko, wydanej przez Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Bydgoszczy pt. *Pasja w twórczości polskich kompozytorów XX i początku XXI wieku na tle historii gatunku*.

Krzysztof Dudzik omawia więc koncertowe formy pasyjne autorstwa następujących twórców: Pauli Ptach – Dembskiej, Krzysztofa Knittla, Igora Jankowskiego, Sebastiana Szymańskiego, Dariusza Przybylskiego, Mikołaja Gąsiora i Adriana Robaka. Pasja H. J. Batora została szczegółowo omówiona w rozdziale III. W rozdziale I autor dysertacji w specjalnym podrozdziale omówił również, powstałe na początku XXI wieku pasje liturgiczne, autorstwa ks. Wojciecha Kałamarza. W podsumowaniu tego rozdziału doktorant zauważa „nieprzerwaną żywotność tego gatunku”.

Rozdział II – Indywidualne cechy języka kompozytorskiego Henryka Jana Batora w twórczości chóralnej a cappella – charakteryzuje twórczość kompozytora w zakresie dzieł przeznaczonych na chór mieszany. Autor powołuje się tu na cenną pozycję literatury, którą jest rozprawa doktorska pt. *Henryk Jan Botor i jego muzyka chóralna: idee – konteksty – zagadnienia wykonawcze na przykładzie utworów: Missa de Misericordia Domini oraz Hymn Misericordias Domini autorstwa doktora Andrzeja Citaka – dyrygenta chórów w Nowym Sączu*. Krzysztof Dudzik wskazuje tu na indywidualny, bardzo charakterystyczny i rozpoznawalny język muzyczny H. J. Batora, którym kompozytor operuje poprzez swoje dzieła, przeznaczone na chór mieszany a cappella. Autor prezentuje i szczegółowo omawia następujące kompozycje: *Msza wawelska*, „*Missa in honorem sancti Stanislai*”, *judica me Deus*, *Pater noster*, *Sub tuum praesidium*, *Litania do świętego Józefa*, *Cheruwimskaja piesn*, *Jezu ozdobo aniołów*, *Tryptyk paschalny*, *Alleluja*, *opracowania kolęd*, *Psalm pochwalny*, *Confido*.

W rozdziale III pt. „*Pasja według świętego Marka Henryka Jana Batora*” autor bezpośrednio odnosi się do Dzieła artystycznego. Jest to niezwykle wnikliwa analiza tego utworu. Krzysztof Dudzik bardzo szczegółowo omawia dzieło H. J. Batora w zakresie: obsady wykonawczej, warstwy literackiej, budowy formalnej, elementów dzieła muzycznego (melodyki, rytmiki, artykulacji, harmoniki i dynamiki) oraz retoryki (figur retorycznych). Na uwagę zasługują bardzo adekwatnie do tekstu dobrane przykłady nutowe.

Rozdział IV – Dzieło w aspekcie interpretacyjnym – to najważniejsza część pracy doktorskiej, bezpośrednio związana z tematem jej całości. Autor przedstawia tu ustaloną na podstawie analizy partytury oraz informacji uzyskanych od kompozytora wizję pasji wg św. Marka. Stała się ona znakomitą odniesieniem dla doktoranta, który przygotował prawykonanie utworu Henryka Jana Batora w dniu 11. marca 2018 roku w Kościele św. Marii Magdaleny w Tychach w ramach przewodu doktorskiego. Rozdział ten to niezwykle analiza, ukazująca bardzo dużą wiedzę jego

autora i wyczucie intencji kompozytora. W podsumowaniu K. Dudzik podkreśla główne cechy dzieła H. J. Batora, przede wszystkim mistyczność, przekaz duchowy oraz medytacyjny charakter i użycie adekwatnych technik kompozytorskich. Bardzo duże znaczenie ma wykorzystanie osobistych komentarzy kompozytora na linii dyrygent – twórca, twórca – zespół wykonawczy. Nie mam wątpliwości, że dzięki tej wiedzy wykonanie utworu stało na tak wysokim poziomie.

Całość pracy pisemnej podsumowano w Zakończeniu, syntetycznie ukazującym wnioski autora pracy.

Bardzo bogata jest Bibliografia, obejmująca partytury, pozycje literatury przedmiotu oraz wykaz źródeł internetowych.

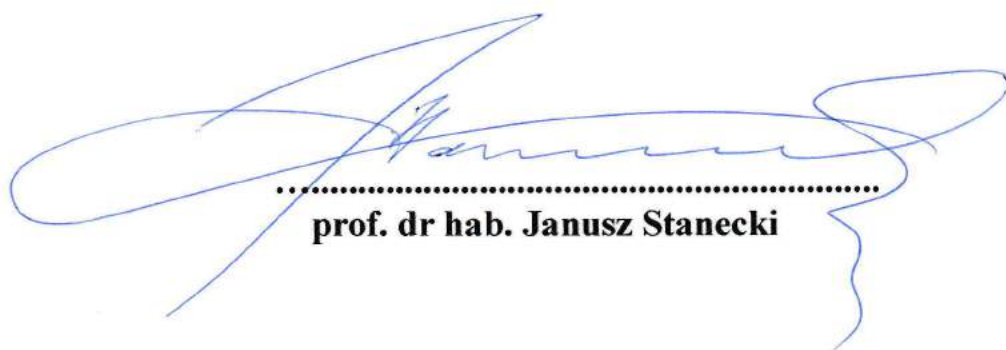
Aneksy są bardzo cennym dodatkiem do całości pracy. Niezwykle znamienne jest wyznanie twórcy dzieła – Henryka Jana Batora, dotyczące pracy nad utworem i realizacji prawykonania. Doktorant przedstawia również życiorys kompozytora, wykaz jego dzieł oraz informacje o wykonawcach. Całość uzupełnia streszczenie w języku polskim oraz angielskim i partytura utworu.

Praca napisana żywym i bogatym językiem. Czyta się ją z dużym zainteresowaniem. Ukazuje ogromną wiedzę i umiejętność jej zastosowania w praktyce przez doktoranta. Edytorsko praca niezwykle staranna, wręcz wzorcowa.

Podsumowując, oceniam bardzo dobrze Opis dzieła artystycznego, zaprezentowany przez mgr. Krzysztofa Dudzika. Spełnia on wymagania ustawowe i jest bardzo cennym uzupełnieniem Dzieła artystycznego.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją oraz pracą doktorską w postaci Dzieła artystycznego i jego Opisu stwierdzam, że mgr Krzysztof Dudzik zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego a także wykazał się ogólną wiedzą teoretyczną i znakomitymi umiejętnościami w zakresie sztuk muzycznych. Powołując się więc na zapisy Ustawy z dnia 14. 03. 2003. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, z późniejszymi zmianami, z pełnym przekonaniem wnioskuję o przyjęcie pracy doktorskiej i w konsekwencji nadanie mgr Krzysztofowi Dudzikowi stopnia doktora, w dziedzinie: Sztuka, dyscyplinie artystycznej: Sztuki muzyczne.

.....
prof. dr hab. Janusz Stanecki